



Õiguskantsler

Arnold Pastak
Põhja-Sakala Vallavolikogu
info@pohja-sakala.ee

Teie 22.10.2018 nr

Meie 21.11.2018 nr 6-4/181500/1805081

Märgukiri Põhja-Sakala valla hankekorra § 19 lõike 6 õiguspärasusest

Lugupeetud härra Pastak

Õiguskantsleril paluti hinnata, kas Põhja-Sakala Vallavolikogu 21.02.2018 määruse nr 1 „[Põhja-Sakala valla hankekord](#)“ (hankekord) § 19 lõige 6 on õiguspärane.

See säte võimaldab kindla ja võrdlemisi kõrge piirmäära ulatuses osta asju ning tellida teenuseid ja ehitustöid üksnes ühelt pakkujalt. Hankekorra § 19 lõige 6 kitsendab seetõttu konkurentsivabadust ja seeläbi ka isikute ettevõtlusvabadust ([Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) § 31). Kuna selline kitsendamine ei ole kooskõlas riigihangete korraldamise üldpõhimõtetega (riigihangete seaduse § 3), ei ole see ka seaduslik (PS § 3 lõige 1 ja PS § 154 lõige 1).

[Riigihangete seaduse](#) (RHS) § 9 lõike 4 punkti 3 kohaselt tuleb hankekorras sätestada alla lihthanke piirmäära jäävate asjade ostmise ning teenuste ja ehitustööde tellimise kord. See kord peab järgima seaduse eesmärki (RHS § 2) ja riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid (RHS § 3). Riigihangete korraldamise üldpõhimõtted näevad muuhulgas ette, et hankija peab tegutsema riigihanke korraldamisel läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt (RHS § 3 p 1) ning tagama konkurentsi efektiivse ärakasutamise (RHS § 3 p 3).

Põhja-Sakala vald peab riigihanke korraldamisel järgima RHS-s sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid. Need kindlustavad riigihanke kooskõla seaduse eesmärgiga. Seaduse eesmärk on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning olemasolevate konkurentsitingimuste efektiivne ärakasutamine riigihankel.

Hankekorra § 19 lõike 6 sõnastus seda eesmärki järgida ei võimalda. See sätestab, et asjade ostmisel ja teenuste tellimisel, mille eeldatav maksumus jääb alla 10 000 euro ning ehitustööde tellimisel, mille eeldatav maksumus jääb alla 20 000 euro, võib teha ettepaneku pakkumuse tegemiseks ühele isikule. Sellisel juhul peab saadud pakkumuses esitatud asjade, teenuste või ehitustööde hind olema mõistlik ja põhjendatud.

Olukorras, kus Põhja-Sakala vald piirdub hankekorra § 19 lõike 6 kohaselt asju ostes ning teenuseid ja ehitustöid tellides ühe konkreetse pakkumusega ega võimalda esitada teisi võrdväärseid pakkumusi, on rikutud konkurentsi efektiivse ärakasutamise põhimõtet. Samuti ei

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

ole sellistel juhtudel võimalik läbipaistvalt ja kontrollitavalt kindlaks teha, kas pakkumus on mõistlik ja põhjendatud. Pakkumuste parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte saab välja selgitada erinevate pakkumuste võrdlemisel.

Ühele isikule pakkumuse esitamise ettepaneku tegemine on põhjendatud vaid erandlikes olukordades, milleks annavad võimaluse kindlad hankemenetluse liigid. Konkurentsitingimuste efektiivne ärakasutamine eeldab, et riigihankes osalemise võimalus antakse kõigile, kes suudavad pakkuda Põhja-Sakala vallale sobivaid lahendusi.

Riigihangete korraldamise üldpõhimõtted on kehtestatud selleks, et ära hoida nn suunatud riigihanked kindla tootja, toote või pakkuja eelistamiseks ja avada riigihange konkurentsile. Alla lihthanke piirmäära jäävaid riigihankeid, mille kohta ei kehti hankemenetluse ja lihthanke kord, ei pea korraldama sama rangelt kui neid hankeid, mis ületavad riigihanke piirmäärasid. Seda tuleb arvestada nii konkurentsitingimuste efektiivsel ärakasutamisel kui ka läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtete sisustamisel. Väiksemate ostude puhul peab olema tagatud, et võimalusel on pakkumusi küsitud või võrreldud (lähima asukoha järgi, veebilehtedel avalikustatud hinnavõrdluse kaudu jne), kuid seda lähtuvalt ka sellega kaasnevast mõistlikust halduskoormusest. Kui riigihangete menetlusreeglite maht sõltub ostusummast, mida soodsam on ost, seda leebemad on menetlusreeglid, siis sama kehtib ka üldpõhimõtete rakendamisel.

Ettevõtlusvabaduse (PS § 31) osaks on konkurentsivabadus, mis lähtub eeldusest, et konkurents tagab parima teenuse või kauba parima hinnaga. Ettevõtlusvabadus kaitseb ettevõtja võimalust toimida turu tingimustes, ilma et riik või kohalik omavalitsus sellesse põhjendamatult sekkuks. Ettevõtlusvabadust kitsendavad üldiselt mis tahes keelud ja piirangud ning teistele, sama või sarnase majandustegevusega tegelevatele isikutele tehtavad soodustused (sh riigihankel ühele pakkujale ettepaneku tegemine).

Palun andke hiljemalt 21. detsembriks 2018 teada, millal vastuolu lahendate.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Rait Sannik 693 8438
Rait.Sannik@oiguskantsler.ee
Vallo Olle 6938445
Vallo.Olle@oiguskantsler.ee